

Projekt

z dnia 17 marca 2025 r.

Zatwierdzony przez

**UCHWAŁA NR
RADY MIEJSKIEJ TOMASZOWA MAZOWIECKIEGO**

z dnia 2025 r.

w sprawie w sprawie przyjęcia Miejskiego Programu Wspierania Rodziny na lata 2025 - 2027

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 1465, 1572, 1907, 1940) oraz art. 176 pkt 1 i art. 179 ust. 2 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz.U. z 2025 r. poz. 49) Rada Miejska w Tomaszowie Mazowieckim **uchwala, co następuje:**

- § 1.** Uchwala się Miejski Program Wspierania Rodziny na lata 2025 - 2027, stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.
- § 2.** Sprawozdanie z wykonania uchwały Prezydent Miasta Tomaszowa Mazowieckiego przedłoży Radzie Miejskiej Tomaszowa Mazowieckiego do 31 marca każdego roku.
- § 3.** Wykonanie uchwały powierza się Prezydentowi Miasta Tomaszowa Mazowieckiego.
- § 4.** Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Załącznik do uchwały Nr
Rady Miejskiej Tomaszowa Mazowieckiego
z dnia 13 marca 2025 r.

Miejski Program Wspierania Rodziny na lata 2025-2027

Tomaszów Mazowiecki

Marzec 2025r.

I. WSTĘP.....	2
II. PODSTAWY PRAWNE.....	4
III. Charakterystyka społeczno-demograficzna miasta Tomaszowa Mazowieckiego....	4
III. 1. Demografia.....	5
III. 2. Struktura bezrobocia.....	6
III. 3. Pomoc społeczna.....	6
III. 4. Świadczenia dla rodzin.....	10
III. 5. Karta Dużej Rodziny.....	11
III. 6. Edukacja i Oświata.....	12
III. 7. Sytuacja mieszkaniowa.....	16
IV. ADRESACI PROGRAMU.....	18
V. ZASOBY INSTYTUCJONALNE.....	18
VI. ANALIZA SWOT.....	18
VII. SŁOWNICZEK.....	22
VIII. CELE PROGRAMU.....	23
IX. ZAKŁADANE EFEKTY REALIZACJI PROGRAMU.....	29
X. FINANSOWANIE PROGRAMU.....	30
XI. CZAS REALIZACJI.....	30
XII. HARMONOGRAM I SPRAWOZDAWCZOŚĆ.....	30
XIII. MONITORING I EWALUACJA PROGRAMU.....	30

I. WSTĘP

Wychowanie młodego pokolenia zdolnego do udziału w rozwoju społeczeństwa, kreowania swojej przestrzeni, systemów wartości oraz odnoszącego sukcesy i tworzącego szczęśliwe relacje powinno być celem nadrzędnym.

Obowiązek opracowania Miejskiego Programu Wspierania Rodziny wynika wprost z art. 176 pkt 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, który w ramach zadań własnych gminy przewiduje „opracowanie i realizację 3 – letnich gminnych programów wspierania rodziny”.

Dom rodzinny jest pierwszym i nadrzędnym środowiskiem wychowawczym w życiu każdego dziecka, które dla swojego prawidłowego rozwoju potrzebuje poczucia bezpieczeństwa zaspokojenia jego podstawowych potrzeb a przede wszystkim miłości bliskich osób.

Ogromny i znaczący wpływ na rozwój dziecka i prawidłowy proces jego wychowania ma jego najbliższe otoczenie.

Pozytywne postawy rodziców, uczenie właściwych zachowań, uwaga, czas spędzony wspólnie pozwalają na realizowanie prawidłowych funkcji i zadań wobec dzieci.

Jeśli jednak w funkcjonowaniu rodziny pojawiają się problemy, instytucje i służby zobligowane są do podjęcia na jej rzecz określonych działań zapobiegających, ochronnych i naprawczych. Nierzadko problemy występujące w rodzinie są bardzo złożone, a ich wielość powoduje trudności w wypełnianiu podstawowych funkcji rodziny.

Rodziny przeżywające trudności wymagają stałej gotowości wsparcia przez przedstawicieli odpowiednich służb między innymi pracowników socjalnych, pedagogów szkolnych, kuratorów sądowych, policji oraz przedstawicieli innych instytucji, które mają kontakt z rodziną.

Jednak organizując różnorodne formy wsparcia na rzecz rodziny doświadczającej trudności w oparciu o sprecyzowany plan działań warto zawsze docenić zasadę podstawowej roli opiekuńczej i wychowawczej rodziny nie zastępując jej w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej, należy ją wspierać tak, aby przywrócić jej bezproblemowe funkcjonowanie.

Głównym założeniem systemowych rozwiązań, w zakresie wspierania rodziny, zawartych w programie, jest praca z całą rodziną w oparciu o zasadę wzajemnej współpracy i współdziałania służb publicznych, instytucji, organizacji pozarządowych i innych podmiotów zajmujących się pomaganiem rodzinie na terenie naszego miasta.

Podejmowane działania będą opierać się na poszanowaniu godności wszystkich uczestników działań a ich realizacja w ramach programu odbywać się będzie za zgodą rodziny oraz z jej aktywnym udziałem, przy wykorzystaniu zasobów własnych rodziny oraz źródeł wsparcia zewnętrznego.

Zgodnie z ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej do zadań własnych gminy należy:

- 1) opracowanie i realizacja 3 - letnich gminnych programów wspierania rodziny;
- 2) tworzenie możliwości podnoszenia kwalifikacji przez asystentów rodziny;

- 3) tworzenie oraz rozwój systemu opieki nad dzieckiem, w tym placówek wsparcia dziennego oraz praca z rodziną przeżywającą trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych przez:
 - a) zapewnienie rodzinie przeżywającej trudności wsparcia i pomocy asystenta rodziny oraz dostępu do specjalistycznego poradnictwa,
 - b) organizowanie szkoleń i tworzenie warunków do działania rodzin wspierających,
 - c) prowadzenie placówek wsparcia dziennego oraz zapewnienie w nich miejsc dla dzieci;
- 4) finansowanie:
 - a) podnoszenia kwalifikacji przez asystentów rodziny,
 - b) kosztów związanych z udzielaniem pomocy ponoszonych przez rodziny wspierające;
- 5) współfinansowanie pobytu dziecka w rodzinie zastępczej, rodzinnym domu dziecka, placówce opiekuńczo-wychowawczej, regionalnej placówce opiekuńczo-terapeutycznej lub interwencyjnym ośrodku preadopcyjnym;
- 6) sporządzanie sprawozdań rzeczowo-finansowych z zakresu wspierania rodziny oraz przekazywanie ich właściwemu wojewodzie;
- 7) prowadzenie monitoringu sytuacji dziecka z rodziny zagrożonej kryzysem lub przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej, zamieszkałego na terenie gminy.

Mając na uwadze powyższe uregulowania zawarte w cytowanej ustawie, kierując się zasadą dobra dziecka i dobra rodziny opracowano Miejski Program Wspierania Rodziny na lata 2025 -2027.

PODSTAWY PRAWNE

II.

Do aktów prawnych regulujących treść niniejszego Programu oraz mających wpływ na jego realizację należą:

§Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r.

§Konwencja o Prawach Dziecka przyjętą przez Zgromadzenie Ogólne Narodów Zjednoczonych dnia 20 listopada 1989 r.

§ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2025 r., poz. 49),

§ustawa z dnia 25 lutego 1964 r. Kodeks rodzinny i opiekuńczy (Dz. U. z 2023 r., poz. 2809)

§ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2024 r., poz. 1283 z późn.zm.),

§ustawa z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem” (Dz. U. z 2024 r., poz. 1829),

§ustawa z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (Dz. U. z 2024 r., poz. 323 z późn.zm.),

§ustawa z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów (Dz. U. z 2023 r., poz. 1993, z 2024 r., poz. 1615, 1827),

§ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej (Dz. U. z 2024 r., poz. 1673),

§ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2023 r., poz. 2151),

§ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. z 2023 r., poz. 1939),

§Ustawa z dnia 27 lica 2001r. o kuratorach sądowych (Dz. U. z 2023 r. poz. 1095),

§Ustawa z dnia 26 października 1982 roku o postępowaniu w sprawach nieletnich (Dz. U. z 2018 r. poz. 969, 2022r. poz. 1700),

§ustawa z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci (Dz. U. z 2024 r., poz. 1576),

§Ustawa z dnia 24 kwietnia 2003r. o działalności pożytku publicznego i wolontariacie (Dz. U. z 2024 r. poz. 1491z późn.zm.),

§Ustawa z dnia 5 grudnia 2014r. o Karcie Dużej Rodziny (Dz. U. z 2024r. poz. 1512),

§Ustawa z dnia 14 grudnia 2016r. - Prawo Oświatowe (Dz. U. z 2024r. poz. 707z późn.zm.).

III. Charakterystyka społeczno–demograficzna miasta Tomaszowa Mazowieckiego.

Tomaszów Mazowiecki to miasto powiatowe w województwie łódzkim. Tomaszów Mazowiecki zaliczany jest do dużych ośrodków miejskich województwa łódzkiego zaraz po Łodzi, Piotrkowie Trybunalskim czy Pabianicach. Jest częścią powiatu tomaszowskiego. W obrębie powiatu

znajduje się również 10 gmin wiejskich. W związku z centralnym położeniem Tomaszowa Mazowieckiego w pobliżu miasta przebiegają ważne szlaki komunikacyjne, w tym droga ekspresowa i wojewódzka. Miasto ma równie dobrze rozwiniętą sieć połączeń kolejowych. Ważnym elementem rzeźby terenu miasta jest dolina rzeki Pilicy. Rzeka stanowi najdłuższy lewy dopływ Wisły. Oprócz Pilicy przez miasto przepływają jeszcze rzeki: Wolbórka, Czarna – Bielina, Piasecznica i Lubochenka.

Na terenie miasta znajduje się unikatowy Rezerwat Niebieskie Źródła. Na południowy zachód od miasta położony jest Zalew Sulejowski. Okolice Tomaszowa Mazowieckiego i samo miasto są dużym obszarem występowania złóż surowców (piaski i żwiry) niezbędnych do wyrobu ceramiki. Dzięki tym zasobom Tomaszów Mazowiecki jest znaczącym ośrodkiem rozwoju przemysłu ceramiczno – budowlanego.

III. 1. Demografia

W Tomaszowie Mazowieckim na koniec 2023 roku zameldowanych było **55 019** osób (*dane demograficzne wg ewidencji ludności - osoby zameldowane na pobyt stały*),

natomiast zamieszkiwało **57 438**.

Tabela 1

Wybrane dane demograficzne	2021 rok	2022 rok	2023 rok
Ludność	56 876	55 915	55 019
w tym kobiety	30 709	30 254	29 803
Ludność w wieku przedprodukcyjnym (do 18 lat)	9 534	9 239	8 943
Ludność w wieku produkcyjnym	31 576	30 907	30 251
Ludność w wieku poprodukcyjnym kobiety od 60 lat, mężczyźni od 65 lat	16 595	15 769	15 825

Źródło danych: Dane Wydziału Ewidencji Ludności i Działalności Gospodarczej Urzędu Miasta Tomaszowa Mazowieckiego.

Struktura płci i wieku ludności Tomaszowa Mazowieckiego – stan na 31 grudnia 2023 roku.

Ludność: 57 438, mężczyźni: 26 749, kobiety: 30 689.

Tomaszowianie w wieku przedprodukcyjnym: 9 491.

Tomaszowianie w wieku produkcyjnym: 31 734.

Tomaszowianie w wieku poprodukcyjnym: 16 213.

Tabela 2

Wybrane dane demograficzne	2021 rok	2022 rok	2023 rok
-----------------------------------	-----------------	-----------------	-----------------

Urodzenia	397	394	324
Zgony	936	865	750
Przyrost naturalny	- 539	- 471	- 426
Małżeństwa (USC)	373	291	287
Rozwody(USC)	159	151	133

Źródło danych: Dane Wydziału Ewidencji Ludności i Działalności Gospodarczej Urzędu Miasta Tomaszowa Mazowieckiego, Urząd Stanu Cywilnego w Tomaszowie Mazowieckim.

III. 2. Struktura bezrobocia

Według danych statystycznych, w Powiatowym Urzędzie Pracy w Tomaszowie Mazowieckim na dzień 31.12.2024 roku zarejestrowanych było 2007 osób z terenu miasta, 1921 (grudzień 2023), 1964 (grudzień 2022r.), 2057 (grudzień 2021r.).

Tabela 3

Struktura bezrobocia w Tomaszowie Maz.	XII/2021 rok	XII/2022 rok	XII/2023 rok	XII/2024 rok
Ogółem	2057	1964	1921	2007
Kobiety	999	969	912	964
Długotrwale bezrobotni	1153	1017	971	1004
Bez doświadczenia	292	290	296	290
Bez kwalifikacji	685	660	677	685
Niepełnosprawni	193	203	194	174
Powyżej 50 roku życia	556	537	540	550
Do 30 roku życia	402	366	392	380
Z prawem do zasiłku	267	274	265	422

Źródło danych: Dane Powiatowy Urząd Pracy w Tomaszowie Mazowieckim.

Bezrobocie to zjawisko zarówno ekonomiczne, występujące w mniejszym lub większym stopniu w każdej gminie, jak i społeczne ze względu na negatywne konsekwencje, jakie ze sobą niesie.

Analizując powyższe dane należy uznać, że problem bezrobocia na terenie naszego miasta od kilku utrzymuje się na podobnym poziomie.

Najczęstszymi przyczynami bezrobocia występującymi wśród mieszkańców Tomaszowa Maz. są między innymi : brak kwalifikacji i doświadczenia. Najczęściej bez pracy pozostają kobiety, osoby powyżej 50 roku życia i osoby do 30 roku życia.

III. 3. Pomoc społeczna

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Tomaszowie Mazowieckim jest realizatorem polityki społecznej państwa na poziomie lokalnym.

Działania pomocy społecznej realizowane przez MOPS mają podstawowy cel: szeroko rozumiany rozwój społeczny.

System świadczeń pieniężnych i niepieniężnych realizowanych przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Tomaszowie Mazowieckim stanowi integralną część zabezpieczenia społecznego,

w ramach którego podejmowane działania spełniają zasadę pomocniczości zachowując jednocześnie zasadę aktywnego współdziałania klientów we współpracy z Ośrodkiem.

Wsparcie dla rodzin realizowane jest w formie materialnej, rzeczowej oraz pracy socjalnej. Do pomocy materialnej należy zaliczyć zasiłki celowe, zasiłki okresowe, zasiłki stałe. Pomoc niematerialna to środki czystości, paczki żywnościowe, pomoc w opłaceniu posiłków w szkole, przedszkolu oraz żłobku.

Wsparcie dla rodzin polega również na świadczeniu pracy socjalnej. Praca socjalna to działalność zawodowa mająca na celu pomoc osobom i rodzinom we wzmacnianiu zdolności do funkcjonowania w społeczeństwie poprzez pełnienie odpowiednich ról społecznych oraz wzmacnianiu aktywności i samodzielności życiowej. Rodziny wspierane są również poprzez udzielanie specjalistycznego poradnictwa psychologicznego i prawnego.

Tabela 4

Rok	Liczba osób, którym przyznano decyzją świadczenia	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach
2021	2151	1663	2861
2022	2047	1614	2633
2023	1867	1460	2418
2024	1835	1492	2384

Źródło danych: Dane ze sprawozdań Działu Świadczeń - MOPS w Tomaszowie Mazowieckim.

Analiza liczby rodzin pobierających świadczenia pomocy społecznej wskazuje na jej spadek. Powodem takiej sytuacji jest utrzymująca się od kilku lat na zbliżonym poziomie liczba osób pozostających bez zatrudnienia na terenie miasta, jak również niskie kryterium dochodowe uprawniające do korzystania z tej formy wsparcia.

Przyczyny korzystania z pomocy społecznej

Tabela 5

Przyczyny	Liczba rodzin
pozostawanie opiekunów bez pracy - bezrobocie	297
bezradność w sprawach opiekuńczo wychowawczych (zwłaszcza w rodzinie niepełnej i wielodzietnej)	211
potrzeba ochrony macierzyństwa lub wielodzietności	16
niepełnosprawność opiekunów	10
alkoholizm	18
długotrwała choroba lub ciężka choroba	5
niepełnosprawność dzieci	4
przemoc w rodzinie	13
narkomania	7

Źródło danych: Sekcja świadczeń pomocy społecznej – MOPS Tomaszów Maz.

Najczęstszą przyczyną korzystania z systemu świadczeń społecznych przez rodziny jest bezrobocie oraz bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych oraz brak podstawowych

umiejętności w prowadzeniu gospodarstwa domowego. Rodziny te objęte są wsparciem i pomocą ze strony Ośrodka w formie pieniężnej, rzeczowej oraz pracą socjalną ze strony pracownika socjalnego i asystenta rodziny.

Tabela 6

Rok	2021	2022	2023	2024
Rodziny wielodzietne	158	113	103	94
Rodziny niepełne	362	276	171	188

Źródło danych: Dane ze sprawozdań Działu Świadczeń - MOPS w Tomaszowie Mazowieckim.

Rozpad związków formalnych i nieformalnych w tym: rozwody, separacje, częste zmiany partnerów wpływają na skład rodziny, decydując tym samym o jednoosobowej roli opiekuna dla całej rodziny. Ma to bezpośrednie przełożenie na trudności z jakimi mierzy się rodzina. Najczęściej są to trudności materialno – bytowe i opiekuńczo-wychowawcze.

Zauważalnym procesem od kilku lat jest spadek liczby rodzin wielodzietnych. Niezmiennie od lat dominującym typem rodziny jest model , w której żyje dwoje rodziców i jedno dziecko, nazywamy ją "rodziną nuklearną".

Istotną rolę w świadczeniu pomocy rodzinie pełni **asystent rodziny** - powołany na podstawie Ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej z dnia 9 czerwca 2011r.

Zazwyczaj przydzielany jest na wniosek pracownika socjalnego (zapotrzebowanie na **asystenta rodziny** w danym środowisku wskazać może również sąd), który po przeprowadzeniu wywiadu środowiskowego w danej rodzinie potwierdzi występowanie trudności mogących mieć wpływ na funkcjonowanie rodziny.

Asystenci rodziny udzielają pomocy rodzinom w rozwiązywaniu ich problemów socjalnych, psychologicznych, problemów wychowawczych z dziećmi, motywują członków rodzin do podnoszenia kwalifikacji zawodowych i podejmowania pracy zarobkowej, podejmowaniu leczenia uzależnień.

W każdej rodzinie objętej tą formą pomocy opracowywany jest plan pracy z rodziną, który jest realizowany we współpracy z członkami rodzin, konsultacji z pracownikiem socjalnym, pedagogiem szkolnym czy też kuratorem rodziny.

Jego zadaniem jest również nie dopuścić do umieszczania dzieci poza rodziną biologiczną w placówkach lub rodzinach zastępczych. Asystent rodziny pracuje również z rodziną, której dzieci znajdują się w pieczy zastępczej.

Podejmowane przez asystenta działania mają służyć powrotowi dziecka do rodziny biologicznej.

U podstaw pracy asystenta rodziny leży zasada pomocniczości, współpracy, dobrowolności, a także poszanowania godności i prawa do samostanowienia osobie podopiecznych.

Miejscem pracy asystenta rodziny jest miejsce zamieszkania danej rodziny, bądź miejsce przez nią wskazane.

Zakres jego zadań obejmuje obszary:

- bezpośrednią pracę z rodzicami
- bezpośrednią pracę z dziećmi
- działania pośrednie realizowane na rzecz dziecka i rodziny oraz organizację własnego warsztatu pracy.

Po zakończeniu pracy prowadzony jest przez asystenta rodziny monitoring, który ma służyć ocenie funkcjonowania rodziny po zaprzestaniu współpracy. Monitoring trwa średnio 3 miesiące.

Tabela 7

Rok	2021	2022	2023	2024
Liczba asystentów prowadzących pracę z rodziną	4	4	3	4
Liczba rodzin pozostających pod opieką asystentów rodziny	69	66	64	61
Liczba dzieci w tych rodzinach	150	148	131	132

Źródło danych: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Tomaszowie Maz.

Dla asystenta rodziny nadrzędną rolą jest zapewnienie bezpieczeństwa dzieciom, dlatego też podejmuje starania, aby przywrócić lub rozwinąć w rodzinie zdolności opiekuńcze i wychowawcze.

W przypadku występowania zagrożenia życiu dziecka podejmowane są decyzje o umieszczeniu dziecka w pieczy zastępczej, która jest formą opieki, którą sprawuje się nad dzieckiem rodziców, którzy nie są w stanie zapewnić mu opieki osobiście. Najczęściej wynika to z dysfunkcji rodziny, przejściowych lub ciągłych trudności, jakie przeżywa rodzina.

Dzieje się tak po wyczerpaniu wszystkich form proponowanej i realizowanej pomocy i wsparcia lub braku czy odmowy współpracy opiekunów.

Tabela 8

ROK	2021	2022	2023	2024
Liczba dzieci umieszczonych w rodzinnej pieczy zastępczej	149	150	166	151

Źródło danych: Dane ze sprawozdań Działu Świadczeń - MOPS w Tomaszowie Mazowieckim.

Gmina Miasto zgodnie z 10%, 30%, 50% skalą wydatków partycypuje w kosztach utrzymania w pierwszym, drugim, trzecim i następnym roku pobytu dziecka w pieczy zastępczej. Środki finansowe na ten cel pochodzą w 100 % z budżetu miasta.

III. 4. Świadczenia dla rodzin

Zadania z zakresu świadczeń rodzinnych i świadczeń z funduszu alimentacyjnego realizowane są przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Tomaszowie Mazowieckim w oparciu o poniższe ustawy:

- ustawa z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych
- ustawa z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów.

Określone w ustawie pieniądze świadczenia rodzinne mają na celu wspieranie rodziny w realizowaniu jej funkcji opiekuńczej, wychowawczej i edukacyjnej związanych z utrzymaniem dziecka w oparciu o kryterium dochodowe, których środkiem finansowania jest budżet państwa.

Obok posiadania dziecka na utrzymaniu, głównym kryterium uprawniającym do świadczeń rodzinnych, jest miesięczny dochód w przeliczeniu na osobę w rodzinie z roku kalendarzowego poprzedzającego okres zasiłkowy.

Tabela 9

Rodzaj świadczenia	2021	2022	2023	2024
Liczba rodzin pobierających świadczenia rodzinne	3863	3195	3071	2986
Zasiłki rodzinne z dodatkami (liczba świadczeń)	43578	37719	35370	27826
Zasiłki rodzinne (liczba świadczeń)	29635	25095	23241	17999
Dodatki do zasiłków rodzinnych, z tego:	13943	12624	12129	9827
- urodzenia dziecka	123	120	117	52
- opieki nad dzieckiem w okresie korzystania z urlopu wychowawczego	905	618	431	272
- samotnego wychowywania dziecka	2069	1807	1862	1555
- kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego	3204	3091	3004	2585
Rozpoczęcie roku szkolnego	2783	2586	2477	1948
Wychowywanie dziecka w rodzinie wielodzietnej	4587	4203	4043	3272
Jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia się dziecka	310	286	233	143
Liczba rodzin pobierających Świadczenie Rodzicielskie	191	164	166	146
Liczba rodzin pobierających świadczenie alimentacyjne	397	334	348	390
Liczba rodzin, które otrzymały Świadczenie Wychowawcze 500+	6752	6302	9	5
Liczba rodzin, które otrzymały świadczenie na podstawie ustawy „Za Życiem”	4	6	8	10

Źródło danych: Dane ze sprawozdań Działu Świadczeń Rodzinnych i Funduszu Alimentacyjnego MOPS w Tomaszowie Maz., ZUS w Tomaszowie Maz.

Analiza liczby rodzin korzystających ze świadczeń rodzinnych wskazuje na malejącą liczbę przyznawania tych świadczeń na przestrzeni wskazanego okresu. Powodem takiej sytuacji jest głównie niskie kryterium dochodowe uprawniające do korzystania z tej formy wsparcia.

III. 5. Karta Dużej Rodziny

Karta Dużej Rodziny jako system zniżek i dodatkowych uprawnień dla rodziny 3+ to kolejny program wsparcia proponowany również tomaszowskim rodzinom. Program promuje model rodziny wielodzietnej oraz kształtowanie pozytywnego jej wizerunku, zachęcanie do wspólnego spędzania czasu wolnego w sposób rekreacyjny i kreatywny.

Karta Dużej Rodziny uprawnia do korzystania ze zniżek zarówno przez osoby dorosłe, jak i dzieci. Przysługuje wszystkim rodzicom, w tym także rodzica zastępczego lub osobę prowadzącą rodzinny dom dziecka.

Tabela 10

Rodzaj karty:	2021	2022	2023	2024
Karta Młodego Tomaszowianina	1604	999	957	1400
Karta Młodego Tomaszowianina 3+	341	234	200	345
Tomaszowska Karta Dużej Rodziny3+	360	169	178	318
Ogólnopolska Karta Dużej Rodziny	2021	2022	2023	2024
-tradycyjna	524	647	823	470
-elektroniczna	527	650	835	471

Źródło danych : Sprawozdanie z Wydziału Spraw Społecznych i Promocji Zdrowia Urząd Miasta w Tomaszowie Mazowieckim

III. 6. Edukacja i Oświata

Edukacja jest niezwykle ważna w życiu każdego człowieka. Rozwija nasze umiejętności, przygotowuje do życia społecznego, poszerza horyzonty, pomaga przystosować się do nowych warunków i radzić sobie z kryzysami. Dzięki procesowi ciągłej nauki nie tylko poznajemy świat, ale przede wszystkim – odkrywamy, kim jesteśmy w jego kontekście.

Na terenie miasta Tomaszowa Mazowieckiego funkcjonują placówki oświatowe, odpowiedzialne za wychowanie i opiekę najmłodszych mieszkańców naszego miasta.

W 2021 roku	funkcjonowało	6 żłobków	-	liczba	dzieci	278
W 2022 roku	funkcjonowało	8 żłobków	-	liczba	dzieci	329
W 2023 roku	funkcjonowało	8 żłobków	-	liczba	dzieci	310
W 2024 roku	funkcjonowało	5 żłobków	-	liczba	dzieci	250

Źródło danych: Wydział Spraw Społecznych i Promocji Zdrowia Urzędu Miasta Tomaszowie Mazowieckim.

Tabela 11

Placówki wychowania przedszkolnego	Liczba dzieci w roku szkolnym	Liczba dzieci w roku szkolnym	Liczba dzieci w roku szkolnym	Liczba dzieci w roku szkolnym

	2021	2022	2023	2024
przedszkola publiczne	1283	1313	1245	1190
przedszkola niepubliczne	766	746	737	742
Ogółem	2049	2059	1982	1932

Źródło danych: Sprawozdanie z Wydziału Edukacji - Urząd Miasta w Tomaszowie Mazowieckim

Tabela 12

Placówki Oświatowe	Liczba dzieci w roku szkolnym 2021	Liczba dzieci w roku szkolnym 2022	Liczba dzieci w roku szkolnym 2023	Liczba dzieci w roku szkolnym 2024
Szkoły publiczne	4805	4811	4586	4852
Szkoły niepubliczne	387	394	379	407
Ogółem	5192	5205	4965	5259

Źródło danych: Sprawozdanie z Wydziału Edukacji - Urząd Miasta w Tomaszowie Mazowieckim.

Gmina - Miasto Tomaszów Mazowiecki jest organem prowadzącym dla:

· **9 zespołów szkolno - przedszkolnych**, w skład których wchodzi: szkoła podstawowa i przedszkole,

· zespołu przedszkolnego, w skład którego wchodzi **2 przedszkola**,

· **2 szkół podstawowych**.

Szkoły i przedszkola prowadzone przez inne niż jst podmioty dotowane przez Gminę - Miasto Tomaszów Mazowiecki to łącznie 16 placówek, w tym:

· przedszkola niepubliczne - **11**,

· punkty przedszkolne - **1**,

· szkoły podstawowe niepubliczne - **2**,

· szkoły podstawowe publiczne - **2**.

Placówki wsparcia

Na terenie miasta działają ogólnodostępne placówki wsparcia dla dzieci i młodzieży z rodzin dysfunkcyjnych celem których jest wspieranie rodziny w procesie przygotowania dzieci i młodzieży do samodzielnego życia, kształtowania właściwych postaw społecznych przez objęcie ich opieką oraz zajęciami edukacyjnymi i profilaktycznymi. Zajęcia w świetlicy przewidziane są dla dzieci ze szczególnym uwzględnieniem: zaniedbanych wychowawczo, pochodzących z grup ryzyka, mających problemy z nauką i zachowaniem .

Obecnie w Tomaszowie Maz. dostępne są 4 placówki wsparcia dziennego.

Tabela 13

Placówki wsparcia dziennego (rodzaje)

Rodzaj placówki	Liczba placówek	Liczba dzieci biorących udział w zajęciach
Placówka o charakterze socjoterapeutycznym	2	75
Placówka o charakterze opiekuńczo - wychowawczym	1	30
Placówka o charakterze opiekuńczym	1	104

Źródło danych: Dane Wydział Spraw Społecznych i Promocji Zdrowia Urząd Miasta w Tomaszowie Mazowieckim i MOPS w Tomaszowie Mazowieckim.

Od listopada 2022r. na terenie miasta funkcjonuje placówka wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży przy Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej w Tomaszowie Maz. pod nazwą „**Miasto Dzieci i Młodzieży**”. Jest to miejsce przeznaczone dla dzieci i młodzieży zapewniające im udział w zajęciach, dzięki którym mogą rozwijać swoje zainteresowania i uzdolnienia. Placówka zapewnia:

- opiekę i wychowanie,
- pomoc w nauce,
- organizację czasu wolnego, zabawę i zajęcia sportowe oraz rozwój zainteresowania
- wsparcie psychologiczne.

Z udziału w placówce skorzystać mogą dzieci do lat 18 zagrożone ubóstwem i wykluczeniem społecznym zamieszkałe na terenie miasta Tomaszowa Mazowieckiego.

Do dyspozycji uczestników są: sale informatyczno - językowe, duża sala zajęciowa, pomieszczenie do spędzania czasu, czytelnia, przestrzeń do nauki i zabawy, pokój psychologa, aneks kuchenny, zaplecze socjalne.

Stypendiów szkolne i zasiłek Szkolny przyznaje się na podstawie ustawy z dnia 7 września 1991 roku o systemie oświaty (Dz. U. z 2024r. poz. 2230 z późn.zm.) oraz ustawy o pomocy społecznej art.8 ust.1 pkt. 2 z dnia 12 marca 2004 r. (Dz. U. z 2024r. poz. 1283 z późn.zm.) w związku z Rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 12 lipca 2024 roku w sprawie zweryfikowanych kryteriów dochodowych oraz kwot świadczeń pieniężnych z pomocy społecznej (Dz. U. z 2024r., poz. 1044) oraz Uchwały Nr LXV/577/2018 Rady Miejskiej Tomaszowa Mazowieckiego z dnia 28 czerwca 2018r. w sprawie uchwalenia regulaminu udzielania pomocy materialnej o charakterze socjalnym dla uczniów zamieszkałych na terenie Gminy Miasto Tomaszów Mazowiecki (Dz.Urz. Woj.łódzkiego z dnia 19 lipca 2018r. poz.3810).

Stypendium szkolne może otrzymać uczeń znajdujący się w trudnej sytuacji materialnej, wynikającej z niskich dochodów na osobę w rodzinie, w szczególności gdy występuje: bezrobocie, niepełnosprawność, ciężka lub długotrwała choroba, wielodzietność, brak umiejętności wypełniania funkcji opiekuńczo-wychowawczych, alkoholizm lub narkomania, a także gdy rodzina jest niepełna lub wystąpiło zdarzenie losowe.

Stypendium szkolne może być udzielane w następujących formach:

- całkowitego lub częściowego pokrycia kosztów udziału w zajęciach edukacyjnych, w tym wyrównawczych, wykraczających poza zajęcia realizowane w szkole w ramach planu nauczania,

a także udziału w zajęciach edukacyjnych realizowanych poza szkołą;

- pomocy rzeczowej o charakterze edukacyjnym, w tym w szczególności zakupu podręczników słowników, encyklopedii, literatury edukacyjnej, innych książek pomocniczych oraz pomocy naukowej niezbędnych i wskazanych do realizacji procesu dydaktycznego; zakup przyborów i artykułów szkolnych; zakup plecaka szkolnego lub sportowego, worek na obuwie zmienne, torby sportowej; zakup stroju galowego wymaganego przez szkołę, stroju na zajęcia praktyczne i zakup niezbędnego stroju sportowego i obuwia wymaganego na zajęcia wychowania fizycznego; sprzęt sportowy używany do zajęć sportowych w ramach zajęć szkolnych lub klubach sportowych w ramach zajęć pozaszkolnych; sprzęt komputerowy; instrumenty muzyczne potwierdzone stosownym zaświadczeniem o uczęszczaniu na naukę gry na instrumencie; zakup biurka, krzesła do biurka;
- całkowitego lub częściowego pokrycia kosztów związanych z pobieraniem nauki poza miejscem zamieszkania w tym: kosztów zakwaterowania, kosztów posiłków, kosztów dojazdu do szkół środkami transportu komunikacji zbiorowej.

Zasiłek szkolny może być przyznany uczniowi znajdującemu się przejściowo w trudnej sytuacji materialnej z powodu zdarzenia losowego.

Tabela 14

Rok	Liczba uczniów którzy otrzymali stypendia szkolne	Liczba uczniów którzy otrzymali zasiłki szkolne
2021	279	5
2022	221	2
2023	248	5
2024	134	8

Źródło danych: Dane ze sprawozdań Działu Pomocy Społecznej - MOPS w Tomaszowie Mazowieckim

W ramach zadań nałożonych na Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej realizowany jest wieloletni rządowy Program „Posiłek w szkole i w domu” na lata 2024 - 2028. Realizacja Programu ma na celu zapewnienie pomocy dzieciom, które wychowują się w rodzinach znajdujących się w trudnej sytuacji materialnej.

Istotnym elementem Programu jest zapewnienie dzieciom i młodzieży w wieku szkolnym zjedzenia gorącego posiłku przygotowanego w stołówce szkolnej.

Tabela 15

Rok	Liczba dzieci objętych dożywianiem
2021	506
2022	425
2023	410
2024	358

Źródło danych: Dane ze sprawozdań Działu Świadczeń - MOPS w Tomaszowie Mazowieckim.

III. 7. Sytuacja mieszkaniowa

Mieszkanie jest uważane w naszym społeczeństwie za dobro najwyższe. Ma największą wartość materialną i stanowi o dobrobycie danej osoby. Potocznie tą nazwą określa się nieruchomość, w której spędzamy najwięcej czasu, prowadzimy gospodarstwo domowe i zakładamy rodzinę. Niekoniecznie musi być naszą własnością. To raczej określenie miejsca, do którego codziennie wracamy.

Mieszkańcy miasta Tomaszowa Mazowieckiego zajmują mieszkania spółdzielcze, prywatne domy jednorodzinne oraz lokale komunalne i socjalne z zasobów miasta. O mieszkanie socjalne mogą ubiegać się osoby będące w trudnej sytuacji bytowej i finansowej pozbawieni lokalu mieszkalnego. Zapewnienie najmu socjalnego lokali i lokali zamiennych traktowane jest jako priorytet wobec ustawowego obowiązku miasta, a także w miarę możliwości zaspokojenia potrzeb mieszkaniowych, zwłaszcza rodzin o niskich dochodach.

Zadanie w zakresie przyznawania dodatków mieszkaniowych, realizowane jest na podstawie ustawy z dnia 21 czerwca 2001r. o dodatkach mieszkaniowych (Dz. U. z 2023r. poz. 1335), Rozporządzenia Rady Ministrów w sprawie dodatków mieszkaniowych (Dz. U. z 2001r. Nr 156 poz.1817, z 2005r. Nr 131 poz.1094), Uchwały Nr XVIII/195/03 Rady Miejskiej Tomaszowa Maz. z dnia 19.12.2003r. w sprawie obniżenia wskaźników procentowych określających wysokość dodatku mieszkaniowego (Dz. U. Woj. Łódzkiego Nr 39 z dnia 20.02.2004r. poz. 377).

Dodatek mieszkaniowy przyznaje się na wniosek osoby uprawnionej na okres sześciu miesięcy, licząc od pierwszego dnia miesiąca następującego po złożeniu wniosku w Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej w Tomaszowie Mazowieckim.

Zgodnie z Uchwałą nr XVIII/195/03 Rady Miejskiej Tomaszowa Mazowieckiego z dnia 29 grudnia 2003 r. wysokość dodatku mieszkaniowego łącznie z ryczałtem nie może przekraczać 50% wydatków przypadających na normatywną powierzchnię zajmowanego lokalu mieszkalnego lub 50% faktycznych wydatków ponoszonych za lokal mieszkalny, jeżeli powierzchnia tego lokalu jest mniejsza lub równa normatywnej.

Tabela 16

Rodzaj świadczenia	2021	2022	2023	2024
Liczba rodzin, które otrzymały dodatek mieszkaniowy	1020	732	721	687

Źródło danych: Dane z Działu Pomocy Społecznej MOPS w Tomaszowie Mazowieckim.

Rodziny mające zaległości z tytułu czynszu i wszelkich opłat związanych z użytkowaniem lokalu mieszkalnego jako najemcy Tomaszowskiego Towarzystwa Budownictwa Społecznego w Tomaszowie Mazowieckim w oparciu o Uchwałę Rady Miejskiej Nr XL/292/2021 z dnia 28 stycznia 2021r mają możliwość odpracowania zadłużenia. Dłużnicy m. in. sprzątają tereny zielone, odśnieżają chodniki, sprzątają klatki schodowe i wykonują inne prace eksploatacyjne np. malowanie i drobne naprawy.

Pracownicy socjalni działając w zgodzie z powyższą uchwałą zawierają z klientami tutejszego Ośrodka kontrakty socjalne mające na celu rozwiązywanie problemów zagrożenia eksmisją tomaszowskich rodzin.

Rodzinom dotkniętym zjawiskiem przemocy domowej oraz znajdującym się przejściowo w trudnej sytuacji życiowej MOPS w Tomaszowie Maz. zapewnia tymczasowy pobyt w mieszkaniu treningowym.

Wszystkie mieszkania zarządzane są przez Ośrodek na podstawie zawartych umów. Ośrodek ponosi opłaty za czynsz oraz należności wynikające z eksploatacji mieszkań, w tym za energię elektryczną, śmieci, wodę.

Z osobą skierowaną zwaną mieszkańcem zawierana jest kontrakt mieszkaniowy w sprawie korzystania z mieszkania treningowego. Rodziny, których dochód nie przekracza progu kryterium dochodowego określonego w ustawie o pomocy społecznej nie ponoszą żadnej odpłatności za eksploatację mieszkania treningowego. W sytuacjach, kiedy dochód rodziny przekroczy próg kryterium, MOPS nalicza odpłatność za użytkowanie mieszkania treningowego zgodnie z Uchwałą nr XCI/709/2024 Rady Miejskiej Tomaszowa Mazowieckiego z dnia 25 kwietnia 2024r. Odpłatność ta ustalana jest procentowo i dotyczy samych kosztów eksploatacyjnych według stanu aktualnego zużycia, nie obejmuje kosztów czynszu, ubezpieczenia.

Tabela 17

Rok	2021	2022	2023	2024
Liczba mieszkań chronionych	6	6	5	6
Liczba rodzin	7	7	8	6
Liczba dzieci w tych rodzinach	12	11	17	8

Źródło danych: Dane ze sprawozdań Działu Świadczeń - MOPS w Tomaszowie Mazowieckim.

Podopieczni mieszkań chronionych zobowiązani są do przestrzegania regulaminu oraz zawartej umowy cywilnoprawnej. Regulamin został wprowadzony Zarządzeniem Nr 13/2024 Dyrektora Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Tomaszowie Mazowieckim z dnia 2 maja 2024 roku.

Pobyt w mieszkaniu chronionym przyznawany jest na podstawie decyzji administracyjnej a mieszkańcy zobowiązani są do zameldowania w przyznanych lokalach na pobyt czasowy.

IV. ADRESACI PROGRAMU

Miejski Program Wspierania Rodziny na lata 2025-2027 skierowany jest do rodzin z terenu miasta Tomaszowa Mazowieckiego, które przeżywają trudności w wypełnianiu funkcji rodzicielskich oraz rodziny zagrożonych lub będące w kryzysie opiekuńczo – wychowawczych.

V. ZASOBY INSTYTUCJONALNE

Przywrócenie prawidłowego funkcjonowania rodziny jest możliwe tylko dzięki skutecznej współpracy odpowiednio przygotowanych do tego podmiotów.

Szeroko rozumiane służby społeczne to instytucje, organizacje i inne podmioty działające na terenie miasta i realizujące zadania w zakresie wspierania rodzin, w tym:

1. Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej
2. Urząd Miasta
3. Komenda Powiatowa Policji
4. Powiatowy Urząd Pracy
5. Zakład Ubezpieczeń Społecznych
6. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie
7. Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych
8. Placówki oświatowe i kulturalne
9. Organizacje pozarządowe
10. Parafie i związki wyznaniowe
11. Poradnie specjalistyczne i placówki służby zdrowia
12. Sąd Rejonowy / Zespół Kuratorski Służby Sądowej ds. Rodziny i Nieletnich Sądu Rejonowego
13. Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie
14. Ośrodek Rehabilitacji Dzieci Niepełnosprawnych
15. Rzecznik Praw Rodziny

VI. ANALIZA SWOT

W programie zastosowano analizę SWOT, jako narzędzie określające mocne i słabe strony oraz szanse i zagrożenia dla sfery dotyczącej wspierania rodziny. Analizę przeprowadzili pracownicy socjalni MOPS w Tomaszowie Mazowieckim opierając się na doświadczeniu i wiedzy jaką wykorzystują podczas pracy z rodzinami z terenu miasta.

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none"> ·Szeroka oferta wsparcia i bezpłatna dostępność poradnictwa specjalistycznego (prawnego i psychologicznego) dla rodzin i dzieci ·Dobra baza i aktywna współpraca instytucji wspierających rodzinę (Policja, Sąd, PCPR, MOPS, służba zdrowia, oświata, parafie, organizacje pozarządowe) ·Funkcjonowanie Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie ·Zapewnienie opieki asystentów rodziny ·Funkcjonowanie Ośrodka Interwencji Kryzysowej 	<ul style="list-style-type: none"> ·Zjawisko marginalizacji dzieci i młodzieży wynikającej z problemów społecznych tj.: narkomania, uzależnienia od środków psychoaktywnych, dopalaczy, alkoholu ·Brak pozytywnych wzorców osobowych w rodzinach dysfunkcyjnych ·Niski poziom aktywności społecznej i zawodowej klientów pomocy społecznej w zakresie wykorzystania własnych zasobów ·Dziedziczenie ubóstwa przez osoby korzystające z pomocy ·Wyuczona bezradność i roszczeniowość wśród

<ul style="list-style-type: none"> ·Prowadzenie polityki prorodzinnej (Tomaszowska Karta Dużej Rodziny) ·Oferta programowa ośrodków kultury zajęć pozalekcyjnych skierowana dla tomaszowskich uczniów ·Działalność profilaktyczna i edukacyjna Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych ·Funkcjonowanie Ośrodka i Rehabilitacji Dzieci Niepełnosprawnych ·Dostępność specjalistycznych usług opiekuńczych dla dzieci i młodzieży ·Praca socjalna prowadzona przez pracowników socjalnych MOPS ·Wsparcie stypendialne dla dzieci i młodzieży ·Realizacja wieloletniego programu osłonowego w zakresie dożywiania „Posiłek w szkole i w domu ” na lata 2024-2028 finansującego dożywianie dzieci ·Wykształcona i doświadczona kadra pomocy społecznej i pieczy zastępczej ·Funkcjonowanie na terenie miasta świetlic środowiskowych i socjoterapeutycznych dla dzieci i młodzieży ·Organizowanie licznych imprez okolicznościowych promujących wartości rodzinne ·Funkcjonowanie mieszkań treningowych ·Opracowanie i realizacja miejskich programów wspierania rodziny i pieczy zastępczej ·Opracowanie i realizacja miejskich programów przeciwp przemocowych ·Realizacja lokalnego programu przeciwdziałania zjawisku bezdomności na terenie miasta 	<ul style="list-style-type: none"> osób korzystających z pomocy społecznej ·Niski poziom wykształcenia wśród klientów pomocy społecznej ·Trudności w uzyskaniu odpowiednich warunków lokalowych przez osoby opuszczające system pieczy zastępczej ·Wzrastające koszty utrzymania rodziny ·Rozpad związków (rozwoy, separacje, wyjazdy za granicę, częste zmiany partnerów) ·Bardzo niska liczba rodzin pełniących funkcję rodziny zastępczej (brak kandydatów) ·Niechęć osób do korzystania z poradnictwa specjalistycznego ·Bierność i małe zaangażowanie rodzin we współpracy z asystentem rodzinnym, a w szczególności rodzin zobowiązanych postanowieniem sądu
SZANSE	ZAGROŻENIA

<ul style="list-style-type: none"> ·Możliwość pozyskania środków zewnętrznych, w tym unijnych na rzecz pomocy rodzinie ·Możliwość pozyskania środków na realizację projektów zapobiegających wykluczeniu społecznemu osób i rodzin ·Wzmocnienie współpracy pomiędzy instytucjami wspierającymi rodzinę ·Profesjonalizacja działań skierowanych do rodzin i dzieci ·Edukacja rodziców w szczególności poprzez udział w warsztatach dotyczących radzenia sobie ze stresem, agresją, bezradnością, zarządzaniem budżetem domowym ·kształtowanie ogólnopolskiej polityki prospołecznej w tym polityki prorodzinnej ·Zwiększenie liczby placówek wsparcia dziennego 	<ul style="list-style-type: none"> ·Niekorzystne zjawiska i procesy demograficzne ·Szerzące się ubóstwo wśród osób pracujących ·Wzrost kosztów utrzymania rodziny ·Niekorzystne przepisy – zbyt niskie kryteria dochodowe uprawniające do korzystania ze świadczeń rodzinnych ·niekorzystna polityka mieszkaniowa ·Kryzys rodziny – wzrost liczby rodzin niewydolnych opiekuńczo – wychowawczo ·Brak zainteresowania i zaangażowania rodziców w problemy dzieci i spędzania wolnego czasu ·Zjawisko uzależnienia od pomocy społecznej ·długotrwałe korzystanie z pomocy społecznej ·Zanik więzi i tradycji rodzinnych ·Przenoszenie ciężaru finansowania zadań rządowych na poziom gminy i powiatu bez wystarczającego zabezpieczenia finansowego ·Pogłębiające się w społeczeństwie problemy i zjawiska patologiczne – przemoc, narkomania, inne uzależnienia tj. hazard ·Wzrost liczby rodzin zagrożonych marginalizacją i wykluczeniem społecznym ·Brak umiejętności radzenia w sytuacjach kryzysowych ·Niewystarczające wsparcie wychowanków opuszczających placówki w procesie ich usamodzielniania ·Postrzeganie Ośrodka Pomocy Społecznej jako instytucji przyznającej jedynie świadczenia pieniężne ·Brak dostatecznych środków pomocowych
---	---

VII. SŁOWNICZEK

Asystent rodziny – osoba, która przez pewien czas wspiera rodzinę, aby w przyszłości samodzielnie potrafiła pokonywać trudności życiowe, zwłaszcza dotyczące opieki i wychowywania dzieci.

Instytucjonalna piecza zastępcza – system pieczy zastępczej sprawowany w formie placówek opiekuńczo – wychowawczych typu rodzinnego, interwencyjnego, socjalizacyjnego i specjalistycznego.

Mieszkanie treningowe (chronione) – jest formą pomocy społecznej przygotowującą osoby tam przebywające, pod opieką specjalistów, do prowadzenia samodzielnego życia lub zastępującą pobyt w placówce zapewniającej całodobową opiekę. Mieszkanie treningowe zapewnia warunki samodzielnego funkcjonowania w środowisku.

Placówka wsparcia dziennego (światlica) – wspiera rodziny poprzez objęcie dziecka dzienną opieką i wychowaniem, pomocy w nauce, rozwoju zainteresowań. Może być prowadzona w formie opiekuńczej, specjalistycznej.

Rodzina wielopokoleniowa – rodzina, która składa się z kilku generacji, gdzie zarówno dziadkowie, ich potomstwo oraz wnuki zamieszkują wspólnie.

Rodzina niepełna – rodzina, w której dziecko jest wychowywane przez jedną osobę dorosłą, na której spoczywa odpowiedzialność za gospodarstwo domowe.

Rodzina wielodzietna – rodzina wychowująca troje lub więcej dzieci.

Rodzina dysfunkcyjna (dysfunkcyjna) – to taka, która przez zaburzone relacje, zasady, czy komunikację nie wypełnia prawidłowo swoich funkcji.

Rodzina piecza zastępcza – system pieczy zastępczej, w skład którego wchodzi rodziny zastępcze zawodowe, niezawodowe, spokrewnione oraz rodzinne domy dziecka.

System pieczy zastępczej – zespół osób, instytucji i działań mających na celu zapewnienie czasowej opieki i wychowania dzieciom, w przypadkach niemożności sprawowania opieki i wychowywania przez rodziców.

Wspieranie rodziny – to zespół planowych działań mających na celu przywrócenie

VIII. CELE PROGRAMU

Cel Główny:

Profesjonalizacja i integracja działań wspomagających i profilaktycznych w systemie wsparcia rodzin w pełnieniu funkcji opiekuńczo-wychowawczej .

Cele szczegółowe:

- System wsparcia materialnego: zabezpieczenie podstawowych potrzeb rodzin zagrożonych lub będących w kryzysie,
- Wzmocnienie i współpraca: profesjonalizacja systemu wsparcia dla rodzin doświadczających trudności w pełnieniu funkcji opiekuńczo – wychowawczej,
- Działania profilaktyczne: promowanie pozytywnego wizerunku rodziny, kreowanie prawidłowych wzorców.

CEL 1: System wsparcia materialnego: zabezpieczenie podstawowych potrzeb rodzin zagrożonych lub będących w kryzysie,			
Zadania	Realizatorzy	Wskaźniki	Oczekiwane efekty
Diagnoza problemu w rodzinie oraz ocena sytuacji dziecka w rodzinie pod kątem jego bezpieczeństwa, monitorowanie sytuacji rodzin wymagających wsparcia	MOPS Placówki oświatowe Sąd Zespół Interdyscyplinarny / Grupy diagnostyczno-pomocowe	Liczba zdiagnozowanych rodzin znajdujących się w kryzysie Liczba spotkań z pedagogami, kuratorami rodzinnymi Liczba wniosków do Sądu z prośbą o wgląd w sytuację rodziny	Prawidłowa ocena sytuacji dziecka w rodzinie pod kątem jego bezpieczeństwa Współpraca z rodziną w zakresie systematycznego diagnozowania problemu Poprawa

		Liczba monitorowanych rodzin	funkcjonowania rodzin, wyeliminowanie niewłaściwych zachowań
Zapewnienie rodzinom zagrożonym lub będącym w kryzysie wsparcia w formie świadczeń pieniężnych	MOPS Urząd Miasta ZUS	Liczba rodzin korzystających z pomocy w formie: - zasiłku celowego - zasiłku okresowego - dodatku mieszkaniowego - energetycznego - stypendium - zasiłku szkolnego - świadczeń rodzinnych: - zasiłki rodzinne - świadczeń alimentacyjnych - świadczeń rodzicielskich - świadczeń Za życiem - świadczenia o charakterze osłonowym - świadczenie wychowawcze 800+ - świadczeń Dobry Start	Poprawa sytuacji materialno-bytowej dziecka i rodziny
Zapewnienie rodzinom zagrożonym bądź będącym w kryzysie pomocy rzeczowej	MOPS Organizacje	Liczba rodzin którym udzielono pomocy w formie: - środków czystości - odzieży Liczba wydanych skierowań do odbioru żywności z Banku Żywności	Objęcie dostępnymi formami wsparcia jak największej liczby rodzin i dzieci

organizowanie wypoczynku dla dzieci z rodzin zagrożonych lub będących w kryzysie	pozarządowe Urząd Miasta	Liczba dzieci uczestniczących w zorganizowanym wypoczynku	
Zapewnienie dożywiania dzieciom w żłobkach, przedszkolach i szkołach	MOPS; Placówki oświatowe	Liczba dzieci korzystających z posiłków	Objęcie pomocą w formie dożywiania jak największej liczby dzieci Wyrównywanie szans dzieci i młodzieży
Motywowanie do podnoszenia kwalifikacji i podejmowania pracy zarobkowej	MOPS PUP	Liczba osób biorących udział w pracach społecznie użytecznych	Aktywizacja osób długotrwale bezrobotnych
Zapewnienie schronienia w formie mieszkania treningowego dla rodzin znajdujących się w przejściowo trudnej sytuacji życiowej w tym rodzinom zagrożonym przemocą domową	MOPS	Liczba mieszkań treningowych Liczba osób przebywających w mieszkaniach, w tym liczba dzieci	Zapewnienie poczucia bezpieczeństwa i zabezpieczenie tymczasowego pobytu rodzinom zagrożonym wykluczeniem społecznym Liczba rodzin, które usamodzielniały się po opuszczeniu mieszkania treningowego
CEL 2: Wzmocnienie i współpraca: profesjonalizacja systemu wsparcia dla rodzin doświadczających trudności w pełnieniu funkcji opiekuńczo – wychowawczej			
Zadania	Realizatorzy	Wskaźniki	Oczekiwane efekty
Zapewnienie wsparcia rodzinom w formie asystenta rodziny	MOPS	Liczba zatrudnionych asystentów rodziny Liczba rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny Liczba dzieci w tych rodzinach	Poprawa funkcjonowania rodziny Rozwinięcie kompetencji opiekuńczo – wychowawczych Zmniejszenie liczby dzieci umieszczanych w pieczy zastępczej
Prowadzenie monitoringu sytuacji dziecka z rodziny dysfunkcyjnej po zakończeniu współpracy z asystentem rodziny	MOPS	Liczba monitorowanych rodzin Liczba dzieci w tych rodzinach	Poprawa funkcjonowania rodziny

Prowadzenie pracy socjalnej z rodzinami	MOPS	Liczba rodzin objętych pracą socjalną	Wsparcie i pomoc rodzinom w nabywaniu prawidłowych umiejętności opiekuńczo – wychowawczych, umiejętności prowadzenia gospodarstwa domowego i zachowań społecznych
Interdyscyplinarna współpraca pomiędzy lokalnymi instytucjami i podmiotami działającymi na rzecz wsparcia rodzin i dzieci	MOPS/ Zespół do spraw Asysty Rodzinnej pedagodzy szkolni, wychowawcy kuratorzy zawodowi i społeczni PCPR KPP	Liczba podejmowanych działań w ramach współpracy z lokalnymi instytucjami, placówkami, podmiotami, organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz wsparcia rodzin i dzieci Liczba posiedzeń do spraw Asysty Rodzinnej	Udzielenie kompleksowej pomocy dziecku i rodzinie
Prowadzenie, wspieranie placówek dziennych dla dzieci i młodzieży Umożliwienie dzieciom z rodzin przeżywających trudności opiekuńczo – wychowawcze korzystania z pobytu w placówkach wsparcia dziennego	MOPS Urząd Miasta Organizacje pozarządowe	Liczba placówek wsparcia dziennego Liczba dzieci przebywających w placówkach wsparcia dziennego	Organizacja czasu wolnego, wsparcie edukacyjne dziecka Integracja społeczna Wsparcie rodziców w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej Organizacja czasu wolnego, dostęp do dóbr kultury
Organizowanie dla dzieci pomocy w edukacji poza szkolnej, wyrównywanie deficytów edukacyjnych	MOPS wolontariusze współpracujący z Miejskim Ośrodkiem Pomocy Społecznej Świetlice socjoterapeutyczne, Świetlice środowiskowe –	Liczba wolontariuszy, opiekunów Liczba dzieci korzystających ze wsparcia wolontariuszy lub opiekunów pracujących w świetlicach	Poprawa sytuacji szkolnej dziecka Integracja społeczna

	opiekuńcze Organizacje pozarządowe		
Zabezpieczenie środków finansowych na współfinansowanie pobytu dziecka w pieczy zastępczej	MOPS Urząd Miasta PCPR	Wysokość środków finansowych przeznaczonych na współfinansowanie pobytu dzieci w pieczy zastępczej Liczba dzieci przebywających w pieczy	Zapewnienie dzieciom bezpiecznych warunków życia i właściwej opieki.
Cel 3: Działania profilaktyczne: promowanie pozytywnego wizerunku rodziny, kreowanie prawidłowych wzorców			
Zadania	Realizatorzy	Wskaźniki	Oczekiwane efekty
Udział w miejskich i ogólnopolskich kampaniach prorodzinnych, festynach promujących pozytywny wizerunek rodziny oraz formy aktywnego i wspólnego spędzania czasu	MOPS Urząd Miasta Organizacje pozarządowe Parafie Placówki kulturalne	Liczba zrealizowanych działań promocyjnych Liczba zaangażowanych instytucji	Kształtowanie prawidłowych wzorców funkcjonowania rodziny,
Wsparcie rodzin wielodzietnych poprzez kontynuowanie i realizację Ogólnopolskiej oraz Tomaszowskiej Karty Dużej Rodziny 3+	Urząd Miasta	Liczba wydanych kart Ogólnopolska Karta Dużej Rodziny Karta Tomaszowianina Duża Rodzina Karta Młodego Tomaszowianina Duża Rodzina	Wspieranie i promowanie funkcji rodzicielskiej poprzez wyrównywanie szans lepszemu rozwojowi dzieci wychowywanych w rodzinie wielodzietnej
Prowadzenie działań profilaktyczno - edukacyjnych dla rodziców, mających na celu wzmocnienie funkcji opiekuńczo - wychowawczych	MOPS Urząd Miasta KPP Kuratorzy Sądowi	Liczba przeprowadzonych działań w tym: -warsztatów, spotkań, pogadanek -realizacja programów profilaktycznych Liczba osób biorących udział w działaniach profilaktycznych	Podniesienie poziomu świadomości rodziców na temat zagrożeń wynikających z nadużywania alkoholu, narkotyków, dopalaczy i innych uzależnień.

IX. ZAKŁADANE EFEKTY REALIZACJI PROGRAMU

- Poprawa funkcjonowania rodzin zagrożonych lub będących w kryzysie
- Wzmocnienie sytuacji materialno - bytowej rodzin
- Minimalizowanie negatywnych zachowań w rodzinach
- Rozwój i profesjonalizacja systemu wsparcia dla rodzin i dzieci.

X. FINANSOWANIE PROGRAMU

Źródłem finansowania zadań przyjętych w Miejskim Programie Wspierania Rodziny na lata 2025-2027 będą środki finansowe:

- *budżetu miasta Tomaszowa Mazowieckiego
- *dotacji z budżetu państwa na dofinansowanie zadań własnych;
- *dotacji z budżetu państwa na realizację zadań zleconych;
- *programów rządowych z zakresu wspierania rodziny;
- *funduszy Unii Europejskiej.

XI. CZAS REALIZACJI

Ramy czasowe Miejskiego Programu Wspierania Rodziny obejmują lata 2025-2027.

XII. HARMONOGRAM I SPRAWOZDAWCZOŚĆ

Zadania Programu będą realizowane przy udziale i współpracy podmiotów partnerskich w formie pracy ciągłej przez cały okres jego obowiązywania.

Dokument ten ma charakter otwarty i elastyczny, w związku z czym możliwe jest korygowanie Programu w przypadku pojawienia się nowych możliwości, zmiany kierunków działań lub zidentyfikowania nowych potrzeb.

Sprawozdanie z realizacji Programu przedkładane będzie w terminie do 31 marca każdego roku Radzie Miasta Tomaszowa Mazowieckiego.

XIII. MONITORING I EWALUACJA PROGRAMU

Miejski Program Wspierania Rodziny na lata 2025-2027 wyznacza cele i sposoby ich realizacji określone w 3-letniej perspektywie czasowej.

Głównym realizatorem Programu jest Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Tomaszowie Mazowieckim, funkcję koordynatora pełnić będzie zastępca Dyrektora MOPS.

Monitoring prowadzony będzie przez cały okres realizacji Programu i ma służyć uzyskaniu informacji na temat realizacji planowanych działań oraz przełożenia na osiągnięcie rezultatów Programu.

W ramach procesu monitoringu uzyskana zostanie informacja czy, i w jakim obszarze Program wymaga aktualizacji lub zmian postawionych celów. Uzyskanie wiedzy na temat zależności pomiędzy potrzebami rzeczywistymi a efektami pozwoli na wdrożenie do Programu niezbędnych działań.

Ewaluacja będzie miała miejsce po zakończeniu realizacji Programu. W jej rezultacie

zostanie dokonana ocena skuteczności zaplanowanych działań pod kątem założonych celów.

Uzasadnienie

do projektu uchwały w sprawie przyjęcia przez Radę Miasta Tomaszowa Mazowieckiego Miejskiego Programu Wspierania Rodziny na lata 2025 – 2027

Przygotowany projekt Programu jest kontynuacją zadań realizowanych w latach ubiegłych w ramach wspierania i ochrony rodzin z trudnościami opiekuńczo – wychowawczymi, a obowiązek jego opracowania i zatwierdzenia na kolejne 3 lata wynika wprost z art. 176 pkt 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2025 r. poz. 49) i należy do zadań własnych gminy.

Dokument ten wpisuje się w system Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Tomaszowa Mazowieckiego na lata 2021-2030.

Cele jakie stawia przed sobą Program ukierunkowane są przede wszystkim na wspieranie rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych poprzez rozwijanie umiejętności opiekuńczo-wychowawczych rodziców, podnoszenie ich kompetencji i wiedzy na temat świadomego rodzicielstwa, wyrównywanie szans edukacyjnych dzieci i młodzieży oraz pracę z rodziną w sytuacji czasowego umieszczenia dziecka poza rodziną naturalną, zapobieganie umieszczeniu dzieci w pieczy zastępczej, jak i bieżące wsparcie asystentów rodziny, poprawę funkcjonowania społecznego rodzin w sferze materialno-bytowej oraz zwiększenie dostępności usług w zakresie poradnictwa specjalistycznego.

Głównym realizatorem Programu jest Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Tomaszowie Mazowieckim w partnerstwie z instytucjami samorządowymi, organizacjami pozarządowymi i innymi podmiotami realizującymi zadania w zakresie wspierania i ochrony rodzin z terenu miasta Tomaszowa Mazowieckiego.

Program finansowany będzie z środków własnych budżetu miasta Tomaszowa Mazowieckiego, środków poza budżetowych i dotacji zewnętrznych.

Stały monitoring przebiegu Programu prowadzony będzie dzięki współpracy i informacji podmiotów partnerskich. Istotą monitorowania jest wyciąganie wniosków z tego, co zostało i nie zostało zrobione, dlatego Miejski Program Wspierania Rodziny na lata 2025 – 2027 jest dokumentem otwartym, co oznacza, że może być aktualizowany w zależności od pojawiających się potrzeb. Biorąc powyższe pod uwagę podjęcie niniejszej uchwały jest zasadne.